

CYKL | ŚWIAT FILMU
GRUPA WIEKOWA | SZKOŁA PODSTAWOWA 4–6

ANALIZA PSYCHOLOGICZNA

opracowanie: Karolina Giedrys-Majkut, Marcin Majkut

FILM | „TWARDZIELE”, reż. Christian Lo

Jedenastoletni Modulf wierzy, że jest superbohaterem chroniącym innych przed agresywnym zachowaniem dwóch szkolnych łobuzów. To tylko pozory – Modulf jest tak naprawdę ofiarą przemocy w szkole. Tę sytuację stara się zmienić Lise, nowa sąsiadka Modulfa i koleżanka z klasy. „Twardziele” to film o przemocy w szkole i sposobach radzenia sobie z nią, o przyjaźni, która potrafi tę przemoc pokonać oraz o tęsknocie za nieobecny ojcem.

TEMATY DO OMÓWIENIA

Film stwarza okazję do omówienia z uczniami dwóch tematów:

- Przemoc i jak się jej skutecznie przeciwstawić
- Przyjaźń

Przemoc i jak się jej skutecznie przeciwstawić

Głównym wątkiem filmu jest przemoc, która dotyka Modulfa, i próby zaradzenia tej sytuacji, czyli między innymi wyjścia z roli ofiary. Modulf uważa, że jest superbohaterem i stara się ochronić innych, zupełnie zapominając o sobie samym. Próbuje wytłumaczyć tę sytuację wyższą koniecznością, świadomie godząc się na poniewieranie w imię dobra innych. Osadza się w roli obrońcy i akceptuje osobiste koszty tej strategii. Widzi bezpośredni związek pomiędzy swoim postępowaniem, a tym, że inni nie stają się obiektami przemocy, to z kolei utwierdza go w poczuciu, że osiągnął sukces. Nikt mu nie pomaga, nie ma przyjaciół, zaś bohaterska postawa zabrania mu prosić o pomoc (myśli, że mógłby w ten sposób przykuć uwagę oprawców). Nie informuje też swojej mamy o sytuacji i na pewno nie chce donosić nauczycielom.

Postawa Modulfa jest trudna do interpretacji. Owszem, chłopiec wchodzi w buty superbohatera – opoki dla innych – ale bohaterstwo w jego wydaniu jest równoznaczne z poświęcaniem się, a nie z walką. Może być maską, która chroni jego poczucie własnej wartości i pozwala reinterpretować sytuację bycia pomiatanym. Może być sposobem na odreagowanie traumatycznej przeszłości. Ojciec, którego chłopiec też nazywa superbohaterem, popełnił samobójstwo.

Z tego stanu próbuje wybić go Lise, która nie okazuje, że obawia się konfrontacji z oprawcami Modulfa. Pierwsza zasada walki z przemocą zostaje spełniona – bohater zyskuje sprzymierzeńca. Dzieli się z Lise swoim problemem, wspólnie pracują nad taktyką przeciwstawiania się przemocy (ćwiczenie bycia twardzielem, chwyt samoobrony, bycie pewnym siebie). Modulf postanawia ostatecznie rozprawić się z dręczycielami. Skupia uwagę kolegów z klasy, wtedy też odkrywa, że może liczyć na wsparcie grupy, bo przemoc dotyka każdego w otoczeniu. Na oczach wszystkich wygrywa pojedynek z głównym negatywnym bohaterem, jasno określając, że nie zgadza się na takie traktowanie.

Film pokazuje, że przemoc to nie tylko bicie, kopanie, niszczenie rzeczy, lecz także agresja słowna i pozawerbalna (wrogie miny i gesty, izolacja). Długie nękanie jednej osoby to znęcanie się nad nią – ten problem dotyczył Modulfa. Pokazuje też, jak można tej przemocy przeciwdziałać. Najważniejsze to nie być z taką sytuacją sam na sam – bohater poradził sobie z nim, ale nie byłoby to możliwe bez czynników zewnętrznych, takich jak obecność Lise. Warto podkreślić, że zawsze należy szukać wsparcia (u rodziców, przyjaciół, zaufanych nauczycieli, w ostateczności skorzystać z pomocy policji). Dzieląc się z innymi problemem przemocy, nie donosimy, tylko dbamy o siebie i o własne prawa. Nie można dopuszczać do sytuacji, w której nikt inny nie wie o naszym problemie. Postępując w ten sposób, wyrządzamy krzywdę sobie i chronimy oprawców.

Omawiając ten temat, warto poprosić uczniów, by zastanowili się, co to znaczy być superbohaterem. Czy Modulf jest bohaterem? Co to jest przemoc, jakie są jej objawy, jak ją rozpoznać? Jak z nią walczyć? Jak przezwyciężyć strach? Co to znaczy odpowiednie nastawienie do przemocy? Czy można opracować taktykę walki z przemocą? Dlaczego przemoc ma miejsce, skąd się bierze?

Przyjaźń

Pojawienie się w życiu Modulfa Lise odmienia jego trudną sytuację. Dziewczynka pokazuje mu, że można bez strachu przeciwstawić się przemocy. Trzeba opracować plan działania, przygotować się i stawić czoła opresji. Niestety, plan nie wypala, następuje eskalacja przemocy, która dotyka ją samą, Modulf zaś jest zmuszony do zerwania kontaktu z koleżanką (musi ją wręcz brutalnie odepchnąć).

Mimo tych trudnych momentów, ich przyjaźń przetrwa, stanie się pełniejsza, dojralsza. Dzieje się tak dlatego, że uda im się rozwiązać kryzys, którego oś stanowiły zaburzona komunikacja i brak możliwości określenia spójnego stanowiska wobec doświadczanej przemocy. Znaczenie ma też to, że Modulf zbiera się na odwagę i rozwiązuje problem przemocy, dzięki czemu odnajduje równowagę na płaszczyźnie przyjacielskiej relacji z Lise.

Omawiając ten temat, warto zachęcić uczniów, by zastanowili się nad następującymi kwestiami:

- Czym jest przyjaźń i jakie są jej początki?
- Kim jest przyjaciel?
- Jakie problemy może rozwiązywać przyjaciel?
- Po co jest przyjaźń?
- Czym jest kryzys (trudna sytuacja) w przyjaźni?
- Czy trudna sytuacja raczej wzmacnia, czy osłabia przyjacielską relację?